

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 516

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 november 2014

Hierbij ontvangt uw Kamer de geannoteerde agenda van de Energieraad die op 9 december aanstaande plaatsvindt te Brussel.

De Raad zal van gedachten wisselen over de invulling van de governance van het klimaat- en energiepakket 2030 waarover tijdens de Europese Raad van 23 en 24 oktober jl. overeenstemming is bereikt. De Commissie wil de naleving van de klimaat- en energiedoelstellingen 2030 garanderen middels een nieuw in te stellen governance-structuur.

Naar verwachting zal de Raad conclusies aannemen over de interne energiemarkt. Deze conclusies volgen op de Commissiemededeling van 13 oktober jl. over de voortgang met betrekking tot het vervolmaken van de interne energiemarkt. De Europese Raad heeft gesteld dat de interne energiemarkt uiterlijk in 2014 volledig functioneel, verbonden en geïntegreerd moet zijn.

De Raad zal tevens van gedachten wisselen over de tussentijdse evaluatie van de Europa 2020 strategie. De discussie zal zich niet richten op de voortgang richting het behalen van de energiedoelstellingen van de Europa 2020 strategie, maar behelst een discussie over de procesmatige vormgeving van de strategie na 2020. Een van de vijf hoofddoelen van de huidige strategie heeft betrekking op energie en klimaat.

Ten slotte zal de Raad worden geïnformeerd over de internationale energierelaties en zal het aankomende Letse voorzitterschap haar werkprogramma voor de eerste helft van 2015 toelichten.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

Governance energie- en klimaatpakket 2030*Beleidsdebat*

De Raad zal van gedachten wisselen over de invulling van de governance van het klimaat- en energiepakket 2030 waarover tijdens de Europese Raad van 23 en 24 oktober jl. overeenstemming is bereikt. De Commissie wil de naleving van de klimaat- en energiedoelstellingen 2030 borgen middels een nieuw in te stellen governance-structuur. De verwachting is dat de Commissie in de loop van 2015 met een voorstel komt over de governance van het energie- en klimaatpakket 2030.

De Europese Raad heeft op 24 oktober jl. een akkoord bereikt over het klimaat- en energiepakket voor 2030. Naast een doel van ten minste 40% broeikasgasreductie is overeenstemming bereikt over een bindend Europees doel van 27% hernieuwbare energie en een Europees streefdoel van 27% energiebesparing. De doelen voor hernieuwbare energie en energiebesparing worden door de Commissie niet vertaald naar nationale doelen. De Commissie wil daarentegen de naleving van de klimaat- en energiedoelstellingen 2030 borgen door een nieuw in te stellen governance-structuur. In de conclusies van de Europese Raad is opgenomen dat er een betrouwbare en transparante governance moet komen waarbij administratieve lasten zoveel mogelijk worden beperkt. De structuur moet voortbouwen op de bestaande systematiek, regionale samenwerking faciliteren en de positie van de consument en investeerders versterken. De systematische monitoring van een aantal kernindicatoren kan een bijdrage leveren aan de positie van consumenten op de energiemarkt en de zekerheid voor investeerders.

In haar witboek energie en klimaat 2030 van 22 januari (Kamerstuk 22 112, nr. 1756) geeft de Commissie ook aan de realisatie van de klimaat en energiedoelen voor 2030 te willen borgen met een governance-systeem waaronder nationale energieplannen moeten worden opgesteld. In deze plannen zouden de lidstaten hun beleid en maatregelen moeten neerleggen op het gebied van CO₂-reductie in de non-ETS sectoren, hernieuwbare energie, energiebesparing, voorzieningszekerheid, onderzoek en innovatie en andere belangrijke beleidskeuzen zoals die ten aanzien van de na te streven energiemix. De Commissie acht het van belang dat hierbij regionaal overleg plaatsvindt tussen de lidstaten om beleid op elkaar af te stemmen. In het witboek worden onder meer de volgende kernindicatoren genoemd die de voortgang zouden moeten monitoren: prijsverschillen op gebied van energie tussen de EU en haar belangrijkste handelspartners; diversificatie van energie import en het aandeel binnenlandse energiebronnen in de energiemix en de inzet van smart grids en interconnecties.

Nederland steunt de gedachte dat een betrouwbaar en transparant governance-systeem noodzakelijk is om de overeengekomen klimaat- en energiedoelen te halen. Dit systeem moet ervoor zorgen dat alle lidstaten een kosteneffectieve bijdrage leveren aan het realiseren van de Europese doelen (Kamerstuk 33 858 nr. F). Nederland zal het nieuwe governance-systeem op twee punten toetsen. Ten eerste mag er geen afbreuk gedaan worden aan de huidige bevoegdheidsverdeling tussen Commissie en lidstaten. In de conclusies van de Europese Raad is vastgesteld dat de nationale beleidsvrijheid ten aanzien van de energiemix zal worden gerespecteerd. Bij de uitwerking van de governance zal Nederland hier op blijven toezien. Ten tweede is het kabinet van mening dat onnodige administratieve lasten vermeden moeten worden, dat de rapportagever-

plichtingen proportioneel moeten zijn en moeten worden afgestemd op reeds bestaande rapportageverplichtingen.

Nederland onderschrijft dat regionale afstemming van nationale energieplannen de integratie van de energiemarkt kan versterken. Met name op het vlak van duurzame energie kunnen afwijkende nationale subsidie systemen marktverstoringen werken. Nederland vindt dat monitoring van een aantal door de Commissie genoemde kernindicatoren daarbij behulpzaam kan zijn. Tegelijkertijd moeten deze kernindicatoren wel een directe bijdrage leveren aan het halen van de klimaat- en energiedoelen en moeten ze hanteerbaar en derhalve beperkt in aantal zijn.

Interne energiemarkt

Raadsconclusies

De Raad zal naar verwachting conclusies aannemen over de interne energiemarkt in reactie op de Commissiededeling inzake de interne energiemarkt die op 13 oktober jl. is uitgebracht¹. De Europese Raad heeft gesteld dat de interne energiemarkt uiterlijk in 2014 volledig functioneel, verbonden en geïntegreerd moet zijn. Er wordt geen discussie voorzien.

In haar mededeling over de interne energiemarkt van 13 oktober jl. heeft de Commissie aangegeven welke vooruitgang in de afgelopen jaren is geboekt, en is zij ingegaan op de stappen die nog gezet moeten worden om de interne energiemarkt te voltooien. Voor de EU in het algemeen wijst de Commissie op de noodzaak van een sterkere verbinding van markten en het wegnemen van resterende belemmeringen voor grensoverschrijdende handel in energie. Daarmee zal de EU ook minder afhankelijk worden van invoer uit derde landen. Integratie van regionale markten binnen de EU zal daarbij een beslissende rol spelen. Daar moet dus speciale aandacht voor komen, aldus de Commissie. Daarnaast constateert de Commissie dat het energiebeleid van de lidstaten beter op elkaar afgestemd moet worden. Er bestaan teveel verschillen in het beleid van nationale overheden dat bovendien teveel aan verandering onderhevig is. Een volledige en juiste implementatie van de regels van het derde energiepakket (2009) is daarom vereist en de Commissie wijst op de noodzaak tot afronding van de Europese netcodes in de komende twee jaar. Tot slot besteedt de Commissie in haar mededeling aandacht aan het belang van versterking van de Europese energie-infrastructuur. Er zijn de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet op dit vlak door de vaststelling van een tienjarenplan voor infrastructuurontwikkeling door Europese netbeheerders, de implementatie van de Europese infrastructuurverordening en de vaststelling van de lijst met projecten van gemeenschappelijk belang (PCI's). De Commissie geeft aan dat de aanleg van meer grensoverschrijdende energie-infrastructuur een absolute noodzaak is om de Europese gas- en elektriciteitsnetwerken gereed te maken voor de toekomst. Speciale aandacht zou daarbij moeten uitgaan naar het ontsluiten van relatief geïsoleerde gebieden zoals het Iberisch schiereiland, de Baltische staten, het Verenigd Koninkrijk en Ierland.

Daarnaast is de Commissie gekomen met landenspecifieke aanbevelingen. Veel van deze aanbevelingen spitsen zich toe op hoge marktconcentraties, de noodzaak tot verdere investeringen, aanleg van interconnecties en het afschaffen van prijsregulering. In haar aanbevelingen voor Nederland wijst de Commissie op het belang van implementatie van het Energieakkoord om het hernieuwbare energiedoel van 2020 te bereiken,

¹ Uw Kamer wordt middels deze brief over de inhoud van deze mededeling geïnformeerd. Er is geen BNC-fiche opgesteld omdat de mededeling geen nieuwe beleidsvoornemens bevat.

op het belang van uitbreiding van grensoverschrijdende infrastructuur voor elektriciteit en op de noodzaak tot herijking van het gasbeleid na 2016 gelet op de afname in productie als gevolg van de aardbevingen.

De strekking van deze aanbevelingen past goed binnen het huidige kabinetsbeleid. Voor hernieuwbare energie is Nederland op de goede weg, maar blijvende sturing op het Energieakkoord is noodzakelijk. De Nationale Energieverkenning (Kamerstuk 30 196, nr. 257) schat in dat maximaal 13% hernieuwbare energie in 2020 haalbaar is. Vanuit de EU heeft Nederland een nationale doelstelling van 14% gekregen. De doelen van het Energieakkoord – 16% hernieuwbare energie in 2023 – liggen met het ingezette stimuleringsbeleid echter binnen bereik.

De aanbeveling tot uitbreiding van grensoverschrijdende infrastructuur wordt door Nederland onderschreven. Het beleid van het kabinet richt zich op een verbeterde koppeling aan elektriciteitsmarkten in buurlanden. De invoering van een «flow-based»- marktkoppelingssysteem in 2015 maakt het mogelijk om efficiënter om te gaan met de beschikbare capaciteit op de interconnectoren in de Noordwest-Europese regio. Daarnaast wordt de realisatie van een nieuwe hoogspanningsverbinding van 1500 MW met Duitsland (Doetinchem- Wesel) verwacht in 2016, staat een uitbreiding met 500 MW van de bestaande hoogspanningsverbinding met Duitsland bij Meeden-Diele gepland in 2018 en zal volgens planning in 2019 een nieuwe verbinding van 700 MW met Denemarken gereed komen (COBRA-kabel).

Over de herijking van het gasbeleid heeft de Kamer recentelijk een uitgebreide brief ontvangen, waarin onder meer verwezen wordt naar het voornemen om hierbij uitgebreid stil te staan in het volgende Energie-rapport dat eind 2015 zal worden gepubliceerd.

De voorgestelde raadsconclusies sluiten goed aan bij de Nederlandse opvattingen. Nederland kan zich daarnaast goed vinden in de aanbevelingen die de Commissie in haar mededeling doet. Nederland heeft in de afgelopen jaren gepleit voor de volledige implementatie van EU wetgeving in alle lidstaten en een voortvarende afronding van het Europese netwerkcodeproces, verdere marktintegratie en de uitbreiding van grensoverschrijdende infrastructuur. Verder richt de Nederlandse inzet zich op het voorkomen van versnippering van energiebeleid. Betere Europese en regionale coördinatie van energiebeleid is van belang. Daarbij gaat het in het bijzonder om een betere afstemming over steunregelingen voor hernieuwbare energie en het zoeken naar regionale oplossingen voor leveringszekerheidsvraagstukken. Daarnaast ziet Nederland de voltooiing van de interne markt als belangrijke randvoorwaarde om de importafhankelijkheid en daarmee de kwetsbaarheid van lidstaten en van de Europese Unie als geheel te verminderen.

Europa 2020-strategie

Beleidsdebat

De Raad zal van gedachten wisselen over de Europa 2020 strategie die moet leiden tot meer groei en banen in Europa. De uitkomsten van het debat vormen de bijdrage van de Energieraad aan de discussie over de procesmatige vormgeving van de strategie na 2020. De verschillende bijdragen van de vakraden zullen worden besproken op de Raad Algemene Zaken van 16 december en integraal worden voorgelegd aan de Europese Raad in december.

De huidige doelen en actieprogramma's van de Europa 2020-strategie bieden een kader voor de bevordering van groei. De belangrijkste kracht van de Europa 2020-doelen is dat gekozen is voor een beperkt aantal concrete en meetbare doelstellingen. Gegeven het belang van groei en

banen in Europa is er veel aandacht voor de evaluatie van de Europa 2020-strategie. Een van de vijf hoofddoelen van de huidige Europa 2020-strategie hebben betrekking op klimaat en energie. In 2020 moet de EU 20% minder broeikasgas uitstoten, bestaat 20% van de energiemix uit hernieuwbare energie en wordt er 20% energie bespaard. Doel van het beleidsdebat is niet het bespreken van de voortgang richting het behalen van de energiedoelstellingen van de Europa 2020 strategie, maar behelst een discussie over de procesmatige vormgeving van de strategie na 2020. De Commissie verwacht dat met de huidige inzet de energiedoelen op Europees niveau behaald zullen worden (Annual Growth Survey 2015).

In algemene zin is het kabinet van mening dat een beperkt aantal concrete en meetbare doelstellingen de kracht is van de Europa 2020-strategie. Voor energie en klimaat acht het kabinet het, vanwege continuïteitsoverwegingen en de onlangs vastgestelde doelen voor 2030, van belang dat wordt vastgehouden aan de bestaande drie doelen voor 2020, zonder deze aan te passen of uit te breiden. De Nederlandse inzet in de Raad zal langs de lijn van de u toegezonden kabinetsreactie zijn (Kamerstuk 21 501-20, nr. 912).

Internationale energierelaties

Informatie van de Commissie en het Italiaanse voorzitterschap

De Commissie en het Italiaanse voorzitterschap zullen de Raad informeren over de actuele stand van zaken op het gebied van internationale energierelaties.

Nederland ziet toegevoegde waarde in een gecoördineerd internationaal energiebeleid ter bevordering van onder meer de energievoorzieningszekerheid en om te garanderen dat akkoorden met de belangrijkste leverings- en doorvoerlanden volledig stroken met de interne markt wetgeving conform de conclusies van de Europese Raad van mei 2013. Verder zal Nederland in het voorjaar van 2015 een conferentie organiseren in Den Haag waar een verklaring over de modernisering van het Energiehandvest aangenomen zal kunnen worden. Tijdens de Raad zal Nederland hier aandacht voor vragen en andere Europese lidstaten verzoeken hun diplomatieke netwerk in te zetten om derde landen actief bij de modernisering van het Energiehandvest te betrekken en te stimuleren toe te treden tot het Energiehandvestverdrag.

Diversen

Informatie van het Letse voorzitterschap

Het aankomende Letse voorzitterschap zal haar werkprogramma voor de eerste helft van 2015 presenteren.